

KUTSESTANDARD

Viipekeeletõlk, tase 6

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetuse	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Viipekeeletõlk, tase 6	6

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus
Viipekeeletõlgi töö on keele ja kultuuri vahendamine, kusjuures üheks töökeeleks on viipekeel ja üheks kultuuriks kurtide kultuur. Viipekeeletõlk tagab mitmekeelses olukorras osalejatele keelelise võrdsuse ja toimiva kommunikatsiooni, kasutades selleks kliendile sobivat suhtlemissüsteemi. Viipekeeletõlk järgib oma töös viipekeeletõlgi kutse-eetika nõudeid (lisa 1). Viipekeeletõlgi töö põhisisuks on tõlkimine ühest viipekeelest (visuaal-motoorsest keelest) teise viipekeelde või suulisse (auditiiv-verbaalsesse) keelde ja vastupidi (lisa 2 – viipekeeletõlgi kutsestandardis kasutatud terminite süsteem). Viipekeeletõlgi keelekombinatsioon koosneb vähemalt kahest aktiivsest töökeelest. Ta töötab iseseisvalt ning korraldab ja juhib tõlkemeeskonna tööd. Kutse eeldab valmisolekut töötada kliendile sobival ajal, sobivas kohas ja sobivates tingimustes. Viipekeeletõlgil, kelle töökeelteks on ainult viipekeeled, peab olema normaalne nägemine ja teiste töökeelte puhul ka normaalne kuulmine ja kõne ning selge diktsioon. Kutsealal on ka kutse meister-viipekeeletõlk, tase 7.
A.2 Tööosad
A.2.1. Tõlketöö korraldamine A.2.2. Tõlkimiseks valmistumine A.2.3. Tõlkimine A.2.4. Arendustöö
A.3 Kutsealane ettevalmistus
Viipekeeletõlgi kutse eeldab kõrgharidust ja viipekeeletõlgi erialast ettevalmistust.
A.4 Enamlevinud ametinimetused
Viipekeeletõlk
A.6 Tulevikuoskused
Kohaneb pidevalt muutuva töökeskkonnaga

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur
Viipekeeletõlk, tase 6 kutse moodustub üldoskustest ja kohustuslikest kompetentsidest. Kutse taotlemisel on nõutav kõikide kompetentside tõendamine.
Kvalifikatsiooninõuded haridusele ja töökogemusele
1. Kõrgharidus või keskharidus juhul, kui kutselise viipekeeletõlgi töökogemus on vähemalt 10 aastat

2. Viipekeeletõlgi erialane ettevalmistus

B.2 Viipekeeletõlk, tase 6 üldoskused

1. Viipekeeletõlgi eeldatakse empaatia-, kontsentratsiooni-, kohanemis-, analüüsi-, üldistamis- ja otsustusvõimet, loomingulisust, pingetaluvust, emotsionaalset stabiilsust, head meeskonnatöö- ja suhtlemisoskust.
2. Valdab emakeelt tasemel C2, aktiivseid võõrkeeli tasemel C1 (lisa 3 – keelte oskustasemete kirjeldused).
3. Kasutab arvutit kommunikatsiooni jaoks iseseisva kasutaja tasemel ning infotöötuse, sisuloome, ohutuse ja probleemide lahendamiseks algtasemel (lisa 4 – digipädevuste enesehindamisskaala).
4. Planeerib oma aega, arvestades tõlkimiseks valmistumisega, tõlkimispaika jõudmisega ja tõlketöö kestusega.

B.3 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.3.1 Tõlketöö korraldamine

EKR tase 6

Tegevusnäitajad

1. Võtab vastu tõlketellimuse ja selgitab välja selle täitmiseks kogu vajaliku eelinformatsiooni.
2. Hindab eelinformatsiooni põhjal, kas tõlketellimust on võimalik täitmiseks vastu võtta.
3. Lepib osalistega kokku tõlketellimuse täitmise tingimustes.
4. Hindab oma vaba aja olemasolu ning tõlketellimuse ettevalmistamiseks ja täitmiseks kuluvat aega.
5. Otsustab tõlketellimuse vastuvõtmise ja planeerib selle täitmiseks vajaliku edasise tegevuse.
6. Planeerib ja koordineerib tõlkesituatsioonis tõlkemeeskonna tööd.
7. Vormistab tellimuse ning selle täitmise ja aruandlusega seonduvad dokumendid õigeaegselt.

B.3.2 Tõlkimiseks valmistumine

EKR tase 6

Tegevusnäitajad

1. Kogub taustinformatsiooni ürituse, sellel osalejate ja korraldajate kohta, arvestades tõlkesituatsiooni eesmärki.
2. Töötab läbi tõlkimiseks vajaliku temaatilise materjali, teemaga seotud sõna- ja viipevara, et tagada tõlke kvaliteet.
3. Võimaluse korral tutvub ruumiga ja valib tõlkimiseks õige koha, arvestades tõlgi jaoks optimaalseid ergonoomilisi tõlketöö tingimusi.
4. Tutvustab end klientidele ja lepib kokku koostööpõhimõtetest, arvestades kliendi vajadusi.
5. Tagab tõlketööks vajalikud töövahendid ja informeerib sellest tellijat.

B.3.3 Tõlkimine

EKR tase 6

Tegevusnäitajad

1. Kuulab või vaatab ja analüüsib lähteteksti, pöörates tähelepanu selle põhisõnumile, esineja suhtumisele, stiilile ja registrele.
2. Tõlgib sünkroon- ja/või järeltõlkes täpselt ja arusaadavalt, vahendades lähteteksti stiili ja registrit ning arvestades sihtgrupiga.
3. Järgib sihtkeele struktuuri ja reegleid ning tõlgib kuuldavalt ja/või nähtavalt ning ladusalt.
4. Tõlgib suulises, kirjalikus ja viibeldud vormis olme-, meditsiini- ja õpingutõlke valdkonnas kõrgtasemel; kultuuri- ja õigustõlke (välja arvatud kohtutõlge) valdkonnas kesktasemel.
5. Tõlgib taktiilses vormis algtasemel.
6. Osutab tõlketeenust otse-, kaug-, individuaal-, grupi-, meedia-, relee-, konverentsitõlke viisil.

B.3.4 Arendustöö

EKR tase 6

Tegevusnäitajad

1. Koostab plaani oma kutseoskuste ja teadmiste täiendamiseks, küsides tagasisidet oma tõlketöö kohta, analüüsides oma tõlketööd ning õppides kolleegidelt.
2. Tõstab tõlketöö tulemuslikkust ja arendab viipekeeletõlgi kutset, tehes parendusettepanekuid valdkonna asjatundjatele ning osaledes eriala arendamisega seotud organisatsioonide ja komisjonide töös.
3. Teeb kutsealast teavitustööd, informeerides avalikkust viipekeeletõlgi kutse olemusest.

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.3.5 Viipekeeletõlk, tase 6 kutset läbiv kompetents	EKR tase 6
Tegevusnäitajad 1. Teeb tõlgi ülesannete täitmisel koostööd klientide, tõlkide ja teiste spetsialistidega. 2. Korraldab ja juhib tõlkemeeskonna tööd. 3. Juhendab ja toetab inimesi ülesannete täitmisel ning oskuste ja teadmiste omandamisel ja arendamisel. 4. Järgib oma töös viipekeeletõlgi kutse-eetika nõudeid (lisa 1).	
Teadmised 1. kurtuse olemus ja käsitlus ning kuulmisvõime puudumise mõju isiksuse arengule; 2. kuulmisabivahendid; 3. kurtide kogukond, ajalugu, kultuur, folkloor; 4. kurtide haridus- ja keelepoliitika; 5. üldkeeleteadus; 6. kultuuride eripära; 7. töökeelte teoreetilised alused; 8. tõlkimise teoreetilised alused; 9. suhtlemispsühholoogia alused; 10. õiguse alused ja terminoloogia; 11. majanduse alused; 12. tõlke kvaliteeti mõjutavad tegurid; 13. eneseanalüüsi ja -täiendamise võimalused ja viisid; 14. viipekeeletõlgi kutse-eetika; 15. viipekeeletõlgi kutse kujunemine ja areng; 16. klienditeeninduse alused.	

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	04-11102023-2.4/8k
2. Kutsestandardi koostajad	Ulvi Saks, Eesti Viipekeeletõlkide Kutseühing Birgit Eström-Andreas, Eesti Viipekeeletõlkide Kutseühing Liivi Liiholm, Viipekeeletõlkide OÜ Keiti Verbu, töötajate st tegevõtõlkide esindaja Sirle Papp, Eesti Kurtide Liit Jaan-Raul Ojastu, klientide esindaja, Eesti Kurtide Noorte Organisatsioon
3. Kutsestandardi kinnitaja	Teeninduse Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	36
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	11.10.2023
6. Kutsestandard kehtib kuni	10.10.2028
7. Kutsestandardi versiooni number	8
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	2643 Tõlkijad, tõlgid ja keeleteadlased
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	6
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Sign language interpreter, EstQF Level 6
C.3 Lisad	

Lisa 1	Viipekeeletõlgi kutse-eetika nõuded
Lisa 2	Viipekeeletõlgi kutsestandardis kasutatud terminite süsteem
Lisa 3	Keelte oskustasemete kirjeldused
Lisa 4	Digipädevuste enesehindamise skaala